

ГОД. XXIII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 32.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Издава се за време бављења позоришне друштине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по је дан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ГЛУМЦИ У ГРКА.

(Свршетак.)

Грчки глумци нису имали шапача. За то су морали ваљано научити своје улоге.

Осим тога ваља знати и то, да готово никада није комичар играо улогу у трагедији, а трагичар опет никад није играо у комедији.

Особито се пазило на усавршавање гласа и на окретност тела.

Глас је израз наше душе Друкчије говори мржња, срџба, љубав, сета, а друкчије радост, жалост, бол и туга.

Глумац, који приказује све улоге без разлике, мора имати потпуно у власти глас свој: глас му мора бити опсежан, једар, гибак и мекан.

То је вредило особито за грчке глумце, који нису само говорили своје улоге, већ су морали и певати, а осим тога играти и мушке и женске улоге.

Колико је муке морало стати свакога глумца док је достигао онај степен савршенства, да изрази „најнежније осећаје и најсилније страсти.“

Приповедају стари писци, да је било таквих глумаца, који су својом игром као жене и као мушкарци целу публику тако занели, да се готово помамила за њима.

Занимљиво је знати, каквим су напором долазили глумци до свог савршенства.

Живили су по најстржијој дијети и веома једноставно.

Ко је од глумаца много јео или јако пио, могао је бити сигуран, да ће га публика исмејати, а осим тога приписивао би се сваки неуспех игре прождрљивости и неумерености глумаца.

Сваки дан били су одређени сахати, кад има што да се ради. Био је увек у напред одређен сахат за шетњу, за певање, или за какво друго вежбање.

У певању и говору нису се грчки глумци никад после јела већбали, већ рано у јутру, лежећи или седећи на постељи.

Јако се пазило и на то, да глумци изговаравају речи добро, чисто и разговетно.

Грци су били тако фина слуха, да су се неком глумцу, по имену Хегелоху, грехотом смејали, што у брзини једну реч није нагласио као што треба.

Ал' и то није било доста, него су га писци комедија у својим комадима још и исмевали.

Догодило ли се, да је глумац нагласке на речима мењао, па реч с кратким нагласком заменио дугим, или реч с дугим нагласком кратким: морао је бити приправан на то, да ће га извиждати, или да ће га отерати за навек са позорнице.

Ако се приказивач каквога божанства о тако што огрешио, могао је бити спрван, да ће бити лупан.

На то су пазили рабдофори (штапоноше) као и на морал.

Као што су се глумци мучили, да усаврше свој глас, тако су се бринули и о томе, да савладају своје тело, да би могли њиме по вољи управљати, а то су постизавали учећи борење и играње.

Није било глумца, који би се усудио, да ступи на позорницу, а да и једно и друго није научио.

А да му је потребна била јачина и окретност тела, видимо отуда, сетимо ли се, како је био глумац одевен.

Како ли му је морао котурн сметати у ходу, парока на глави, испуњена прса и трбух!

Узмемо ли јоште на ум, да је сва игра грчкога глумца морала бити у држању, ходу, кретању главе и руку, јер образина није допуштала да им се виде изрази на лицу: лако ћемо појмити, за што су морали толико већбати своје тело.

А зашто су грчки глумци носили образину?

Из веома важних и јасних разлога.

Позориште било је тако велико, да се физиономија глумчева није могла видети из даљине.

Образина је имала акустичну справу по облику левка, да би се глас могао боље чути.

Стара грчка трагедија захтевала је образину за то, што су грчки писци узимали своје створове из митологије, а ти створови имали су оштро изражене типове па глумац није имао шта да додаје, шта више није му требало ни образине да мења

Модерни песници пак не карактеришу тако савршено, него означају са неколико прта само слику, а остављају глумцу, да слику изведе потпуно.

Оспм природних дарова и техничког изражања, глумац ваља да има и онај фини осећај, који га упућује, како далеко сме ићи у игри својој, а да не прекорачи границе онога, што се зове лепо.

Који глумац тога нема, тај више пута погреш.

Есхило, који је и сам био глумац, препоручује глумцима, да се држе мере у игри својој, те назива мајмунима оне, који претерују, па се тиме удаљују од лепоте.

Тако изобразен глумац може се назвати тумачем песника, који посредује између њега и публике, који верно износи песничке створове, те тако оплемењује и срце и ум.

Према тим захтевима беше велико и поштовање, које су уживали грчки глумци, а то их је опет још више потицало, да се у саврше у својој уметности.

Према уметности глумчевој била је и плата.

Тако се зна, да је глумац Толос за два дана примио један таленат: 2150 фор. а. вр.

Какав је био положај грчких глумаца у јавном животу, можемо видети најбоље из тога, што су два глумца: Неоптолем и Арстодем, као посланици, водили преговоре међу Атином и Филипом, македонским краљем.

Тако исто и Александар велики живио је у великом пријатељству са глумцем Тесалом, а Архијас постаде војсковођом под Антипатром, чему данас узалуд тражимо слична примера.

Грчки глумци били су слободни грађани. Нико их није презирао, као што је то бивало у Риму.

Слава песникова, била је и њихова слава.

Имена њихова сачували су споменици и натписи.

Владари и владе одликовали би глумце, постављајући их за посланике и војсковође.

Л И С Т И Њ И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Кенцерат Софије Седмакове. — „Честитак“, шаљива игра у једном чину, с певањем, од Косте Трифковића. — „Шоља теја“, шаљива игра у једном чину, од Нитера, превео Гига Гершић.)

На Ивањ дан се српској публици приказао колико млада толико већ вешта певачица веома лепа гласа. То је ученица у будимпештанској музичкој академији, Српкиња Софија Седмакова. Сав начин певања у Софије Седмакове одаје извршену школу, која певачици осигурава

лепу будућност. Бар је овим својим концертном доказала Софија Седмакова, да је на путу да постане чувена и виђена. Концертанткиња је све од реда певала не само свежим и као звонно чистим гласом него и са разумевањем те и ниансовањем, какву се човек једва може надати у тако младе певачице. Певала је талијански, немачки, српски и хрватски и у сва четири је та језика изговарала јасно и разговетно тако, да слушаочеву уху није умакао ни један слог. Талијански је певала тешку и напорну *fis moll* арију из Понкјелјево „Боконде“, немачки Магдаленину арију из Кинцлове „Браће“. — такав су натпис дали у хрватском преводу опери „Der Evangelimann“, — српски преведено Григово „Ich liebe dich!“, Ласеново „Ich hatte einst ein schönes Vaterland —“ и Бомово „Still wie die Nacht —“ и најпоследње хрватски у оригиналу старо Зајцово „Ластавицама“. Ово је последње морала и поновити, јер није знала иначе како да захвали публици за искрено и бурно повлађивање.

Пре прве три тачке концертнога распореда одиграно је Трифковићево „Честитам“ а после њих стара „Шоља теја“. Динић се овом приликом ванредно допао као Камуфле Агилоношћу својом и вижљавошћу а уз то разумним појентовањем тако се умео публици да улаже, да не ће више дуго трајати па ће јој постати љубимац. Онако се тапше само онима, онако се бурно изазивају само они, којима је публка на скоку да изјави љубав.

Г.

СИТНИЦЕ.

(Порекло пољубаца.) Неки немачки научњак истраживао је из етнографских списа, како се где љубе људи. У прастарим шумама Америке и средње Азије, вели тај учени Немац, не познају дивљачка племена сласти пољупца. Напротив народи у Азији и Јевропи љубе се од пра-старих времена. Нарочито су стари Римљани дотерали у томе до праве вештине. Они су имали три речи за пољубац: *osculum* за пријатељски пољубац и за пољубац из поштовања, *basiun* (француски *baiser*) за пољубац из етикете (учтивости, обичаја) и *suasiun* за љубавни пољубац. Јевреји су знали за пољубац; код њих је био у обичају и при црквеним церемонијама. — Азијати се друкчије љубе него Јевропљани. Ми се љубимо уснама, а они носевима. По Дар-

вину је цорекло пољупцу у животињском обичају, да се плен зубима зграби. Човек, дакле, каже пољупцем од придице ово: Тако те волим, да бих те појео! Ту је теорију применно чувени француски етнолог D'Enjоу, рекав: Јевропски пољубац беше по пореклу своје ујед, а азијатски — мирисање. Обадвоје дело је животиње, која тражи плен.

(Друштво несретних љубавника.) Велики број младих људи у Њу-Јорку, који су били несретни у љубави, закључили су, да створе клуб од одбијених просилаца, љубавника и ожењених људи, од којих су жене побегле. Неком Андресу, одветнику, предадоше правила, да их поднесе влади на одобрење, а са неким газдом склопише најамни уговор за клупске просторије. Председник тога друштва морао би бити човек, који несрећом у љубави надкриљује све остале, дакле човек, који је добио највише у свом животу тако зване „корпе“. Мисли се, да су већ нашли таквога председника у особи човека врло неугодна изгледа, управо уникум од грдобе, који је у својим љубавним покушајима већ 15 пута добио „корпу“. Али неуморни просилац још ће једном огледати своју срећу код неке њујоршке даме, па ако га и ова одбије, што ће по свој прилици бити, онда је сигуран за председничку столицу без противника. Оснивачи тога клуба „Jilted Lovers Club“ мисле, да не може мушкарце ништа друго тако везати једне за друге и учврстити их у пријатељству, као једнаки јади и једнака тешка искуства у љубави.

(Славна енглеска певачица) леди Пирсон уживала је велику наклоност принца Луја Наполеона у оно време, док је он још живио у Лондону као претендент француског престола. Кад је он доцније постао цар француски и отпутовао у Париз, уметница похита тамо за њим и за врло кратко време постаде љубимцом париске публике, али је непрестано гледала, да се како год суверетне с царем, који је опет умео да то избегне. Једног дана среташе се кола царева и певачице у једној од најужих париских улица, и кочијаши су имали доста муке док су се мимоишли. Том приликом упита цар певачицу: „Докле ћете још остати у Паризу, мадам?“ — „Докле, докле и Ви, Сире“, — беше одговор.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

29. Представа.

У ДУНЂЕРСКОМ ПОЗОРИШТУ.

Ван претплате.

У Новом Саду, у понедељак 29. јуна (11. јула) 1898:

ДЕША ГАЛАТЕЈА.

Комична митолошка опера у 1 чину, написао Поли Ханрион, музика од Фр. Супе-а.
Редитељ: Добриновић.

О С О Б Е:

Галатеја	— — — — —	Д. Стефановићка.		Мидас	— — — — —	Добриновић.
Пигмалион	— — — — —	Марковић.		Ганимед	— — — — —	Д. Симићева.

Догађа се у радионици Пигмалионовој.

ПРЕ ТОГА:

ДОКТОР РОБИН.

Шаљива игра у 1 чину, написао Премареј превео Ј. Ђорђевић. — Редитељ: Лукић.

О С О Б Е:

Герик	— — — — —	Ружић.		Артур, адвокат, њен заручник	Васиљевић.
Џексон, фабричар	— — — — —	Лукић.		Едита, њена собарица	— — Д. Васиљевићка.
Марија, кћи му	— — — — —	М. Марковићка.		Слуга	— — — — — Павићевић.

Збива се у кући Џексона фабричара.

Ко од наших поштованих претплатника жели своју ложу или своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижарници браће М. Поповића, до 11 сата пре подне.

Улазнице могу се добити у књижарници Браће М. Поповића од 8—12 сахата пре подне, и од 3—5 после подне и у вече у позоришту на каси.

Умољавају се пошт. госпође и госпођице, да изволе у позоришту без шешира седити.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.